

19. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan toimintakertomus¹⁾ v:lta 1948 oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

V:n 1948 lastensuojelutyössä esiintyy eräitä varsin merkittäviä erikoispiirteitä. Sosiaalisen lainsäädännön jatkuvan kehityksen tuloksena joutui kunnallisten viranomaisten toimeenpantavaksi uusi lapsilisälaki sekä laki lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa, jotka kumpikin varmaan jättävät näkyvän jäljen tulevaisuudessa niiden vaikutuspiiriin joutuvien lapsiryhmien hoitoon ja kasvatukseen. Edellisen täytännönpäno jäi lähinnä käytännöllisistä syistä huoltoviraston ja jälkimmäisen lastensuojeluviraston eli lähemmin lastenvalvojan tehtäväksi.

Kertomusvuosi oli muussakin suhteessa pääkaupungin lastensuojelutyön käännevuosi. Sotien johdosta maaseudulle ja ulkomaille siirtyneet lapset olivat suurimmalta osaltaan palanneet koteihinsa ja aiheuttaneet entistäänkin suurempia huolto- ja sijoituspulmia asuntovaikeuksissa kamppaileville pääkaupunkilaisperheille. Kunnallinen lastensuojelu ei kyennyt riittävässä määrin huolehtimaan sijoituspaikkojen puutteesta tapauksista, jotka sen olisi pitänyt normaalioloissa selvittää. Varsinkin pienten ja vajaamielisten lasten sijoituksissa esiintyi suuria vaikeuksia yksityiskotisijoitusmahdollisuuksien jatkuvasti supistuttua. Uusien laitosten rakentamishjelma saatiin kuitenkin alulle Nukarin lastenkodin valmistuttua vuoden lopulla. Toiminnassa olevien laitosten sodanjälkeinen kunnostamistyö pääsi kertomusvuonna vasta vaatimattomaan alkuun, koska tarkoituksenmukaisista tarveaineista oli edelleenkin puutetta.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Sosiaaliministeriön tammikuun 7 p:nä 1947 vahvistaman uuden lastensuojeluohjesäännön mukaisesti lautakuntaan kuului puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä osastoissa käsiteltäviä asioita varten 6 lisäjäsentä ja samoin yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa oli jäseniä ja lisäjäseniä. Lautakunta ja eri osastot muodostuivat seuraavasti:

Puheenjohtaja:

Leivo-Larsson, T. L., museonhoitaja

Varapuheenjohtaja:

Päivänsalo, V. A., teologian tohtori

Muut jäsenet:

Ylppö, A. H., yliopiston professori

Meinander, R., kouluneuvos

Bruun, E., kirjastonhoitaja

Ilvesviita, O., huoltovirkailija

Tainio, O. K., sihteeri

Manninen, S., toimittaja

Suosalmi, M., rouva

Varajäsenet:

Heiniö, P. J., ylilääkäri

Lindberg, B., varatuomari

Mickwitz, A.-M., rouva, filosofian maisteri

Lassila, T., lehtori

Ronimus, L., liikeapulainen

Ruuhonen, R., rouva

Kallio, H., rouva

Lahdensuu, S., lääketieteen tohtori

Huttunen, M., rouva

¹⁾ Eräät kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole tähän otettu, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa.

Lisäjäsenet:

Borg-Sundman, M., filosofian maisteri
 Nuotio, S., sacr.min.kand.
 v. Weissenberg, G. K. B., filosofian maisteri
 Saarinen, T., rouva
 Ruuskanen, E., rouva
 Lappe, E., ompelija

Varalijäsenet:

Hytönen, A., filosofian maisteri ¹⁾
 Jännes, N., lääketieteen lisensiaatti
 Saltzman, K., opettaja
 Leino, H., kassanhoitaja
 Leskinen, I., kassanhoitaja
 Ristimäki, I. L., rouva

Lautakunnan jäsenistä Leivo-Larsson, Päivänsalo, Ylppö, Bruun, Ilvesviita ja Tainio muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Kivisalo ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa toimitsija E. Saastamoinen.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi sekä jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomien lasten huolto-osasto:

Päivänsalo, V., puheenjohtaja
 Bruun, E., varapuheenjohtaja
 Ruuskanen, E.
 Suosalmi, M.

Suojelukasvatusosasto:

Meinander, R., puheenjohtaja
 Ilvesviita, O., varapuheenjohtaja
 Ylppö, A. H.
 Borg-Sundman, M.

Erityishuolto-osasto:

Ylppö, A. H., puheenjohtaja
 Manninen, S., varapuheenjohtaja
 Saarinen, T.
 Lappe, E.

Työhuolto-osasto:

Leivo-Larsson, T., puheenjohtaja
 Tainio, O. K., varapuheenjohtaja
 v. Weissenberg, G.

Kaupunginhallitusta edusti kaikissa osastoissa toimitsija E. Saastamoinen.

Ulkopuolisina jäseninä kuuluivat työhuolto-osastoon insinööri A. Breitholtz ja käsintöidenopettaja S. Jutila sekä näiden varamiehenä insinööri L. Blomstedt ja ompelija S. Huotari.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunnan työn ja kaannuttua osastojärjestelmän pohjalle edellytettiin uudessa lastensuojeluohjesäännössä varsinaisia lastensuojelulautakunnan kokouksia tarvittavan pitää suhteellisesti harvoin, vain pari kertaa vuodessa. Sellaisia hallinnollisia ym. virastojen välisiä asioita, joiden käsittely ei siedä viivytystä, oli kuitenkin pitkin vuotta niin runsaasti, että lautakunnan piti kokoontua kerran kuukaudessa, välistä kahdestikin, eli yhteensä 18 kertaa. Kansakouluasioita, kuten opettajain vaaleja sekä opetussuunnitelmain vahvistamisia ja lukuvuoden pituutta käsiteltiin 3 kokouksessa. Lautakunnan pöytäkirjoihin oli kertomusvuonna merkitty yhteensä 735 (edellisenä vuonna 721) toimitusjohtajan esittelemää asiaa. Eri osastojen toimintaselostus seuraa tuonnempana.

Edellisenä vuonna kaupungin haltuun hankitun Nukarin lastenkodin kunnostamistyöt jatkuivat kertomusvuonna aina myöhäiseen syksyyn saakka. Lautakunta teki mm. kokouksessaan tammikuun 27 p:nä ja helmikuun 24 p:nä esitykset kaupunginhallitukselle huomattavien lisämäärärahojen myöntämisestä tarkoitukseen. Koti saattoi ottaa vastaan ensimmäiset hoidokkinsa marraskuun 8 p:nä.

Seuraten aikaisemmin tapahtunutta ja vielä kertomusvuonna osittain jatkunutta inflatoorista kehitystä lautakunta joutui vuoden kuluessa useassa yhteydessä korottamaan yksityisten sijoituskotien ja yksityisten lastenkotien hoitomaksuja keskimäärin

¹⁾ Filosofian maisteri A. Hytönen erosi elokuun 31 p:nä ja hänen tilalleen valittiin filosofian maisteri A. Voipio-Juvas.

75 %:lla. Edelleen lautakunta korotti yksityisten hoitoon sijoitettujen lasten jalkineavustuksen 1 000 mk:aan ja 15—16 vuotiaitten puvunhankinta-avustuksen 4 000 mk:aan vuodessa.

Toivoniemen koulukodin korkein oppilasmäärä alennettiin oppilasasuntolassa tehtyjen muutosten johdosta 30:stä 26:ksi.

Hoitopaikkojen puute, varsinkin pienten lasten kohdalla, oli suuri. Niinpä lautakunta joutui ¹⁾ esittämään kaupunginhallitukselle, että Sofianlehdon lastenkodin paikkaluku, tilat tarkoin käyttäen, saataisiin korottaa toistaiseksi 115:een, sinne tässä tarkoituksessa palkata tarpeellinen lisähenkilöstö ja hankkia lisäsänkyjä. Esitys hyväksyttiin. Koska mainittu toimenpide ei kuitenkaan vielä ollut riittävä, lautakunta päätti ²⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että se antaisi rakennustoimiston tehtäväksi laatia selvityksen Sofianlehdon lastenkodin laajentamismahdollisuuksista 145 paikkaa käsittäväksi. Käsiteltyään sittemmin muutospiirustukset lautakunta päätti tehdä esityksen lastenkodin laajentamisesta näiden mukaisesti kuitenkin edellyttäen, että ensin ratkaistaan henkilökunnan asutuskysymys.

Tehostaakseen vastaanottokodin tarkkailutoimintaa lautakunta päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että laitokseen perustettaisiin tarkkailuluokan opettajanvirka. Toimenpide johti tulokseen.

Toivolan koulukodin uuden koulu- ja osatorakennuksen rakennusasia oli ollut edellisenä vuonna vireillä, mutta ilman tulosta. Lautakunta päätti ³⁾ tehdä asiassa uuden esityksen, koska tilanne Toivolassa suuren tilanahtauden vuoksi oli jatkuvasti vaikea. Rakennusasiaa ei ratkaistu kertomusvuoden kuluessa, vasta v:n 1949 alussa kaupunginvaltuusto hyväksyi piirustukset periaatteessa, mutta töiden aloittaminen siirtynee v:een 1950.

Hoitopaikkojen lisäämistä tarkoitti myös lautakunnan esitys Espoon pitäjän Kvarnbyn kylässä sijaitsevan Petaksen tilan ostosta. Esitys ei kuitenkaan johtanut tulokseen.

Sodassa täysin tuhoutuneen Bengtsårin koulukodin tilalla suoritettiin lautakunnan esityksestä kertomusvuonna tarpeellisia metsänsiivous- ja maanparannustöitä. Kesällä pidettiin mm. nuorisotyölautakunnan toimesta tilalla nuorisoleirejä.

Sen johdosta, että Malmin lastensuojelutoimiston työskentely ei muodostunut tarpeeksi itsenäiseksi ja vastuulliseksi, lautakunta päätti ⁴⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että avoinna olevaa toimistonhoitajan virkaa ei toistaiseksi täytettäisi, vaan että kokeilumielessä saataisiin säästyneellä palkalla ottaa toimeen tp. kodissakävijä. Esitys hyväksyttiin, ja Malmin toimisto toimi senjälkeen kodissakävijäasemana.

Asumus- ja avioerolasten valvonnasta annetun uuden lain aiheuttamat lisätehtävät siirrettiin ohjesäännön muutoksella lastenvalvojan hoidettaviksi ja kaupunginhallitukselle esitettiin apulaislastenvalvojan ja toimistoapulaisen palkkaamista lastenvalvojan toimistoon.

Kun poikien eristyslaitoksen tarve kertomusvuonna jatkuvasti pieneni eikä laitoksia muutenkaan vastannut täysin suunniteltua tarkoitustaan, lautakunta päätti väliaikaisesti keskeyttää toiminnan sen silloisessa muodossa ja esittää sosiaali- ja sisäasiainministeriöiden hyväksyttäväksi suunnitelman yli 15-vuotiaiden asosiaalisten poikien tilapäisestä säilyttämisestä rikospoliisin yhteyteen kunnostettavassa askarteluhuoneessa. Tämä suunnitelma raukesi sisäasiainministeriön ilmoitettua vastustavansa sitä. Eristyslaitoksen toiminta jatkui sittemmin entisessä paikassa supistetussa muodossa.

Kertomusvuoden lopussa lautakunta hyväksyi ehdotuksen sopimukseksi lastensuojeluviraston ja terveydenhoitolautakunnan alaisten neuvoloiden välisestä yhteistyöstä. Terveydenhoitolautakunnan hyväksyminen saatiin vasta seuraavan vuoden puolella.

Lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten henkilökunnan sairaus- ja synnytysloma-anomuksia lautakunta käsiteli yhteensä 87 (edellisenä vuonna 52).

Edellä mainittujen esitystensä lisäksi antoi lautakunta sosiaaliministeriön ja kaupunginhallituksen pyynnöstä kertomusvuonna 20 (22) eri lausuntoa, joista useimmat koskivat lasten- ja nuorisonhuoltoon anottuja avustusrahoja.

Oman erikoisryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 77 (115) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläislasten luovuttamista ottolapsiksi Ruotsiin ja Tanskaan.

¹⁾ Lastens.lk. 24 p. helmik. 31 §. — ²⁾ S:n 28 p. toukok. 20 §. — ³⁾ S:n 29 p. kesäk. 67 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. elok. 2 §.

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaisesti kuuteen toimistoon seuraavasti:

1. Yleinen eli hallinnollinen toimisto, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston toimitusjohtajana toimi filosofian maisteri R. Liukkonen toukokuun 31 p:ään saakka, jolloin hän siirtyi täysin palvelleena eläkkeelle ja lastenvalvoja, hovioikeuden auskultantti A. E. Heiskanen siirtyi sanottuun virkaan. Lautakunnan sihteerinä oli varatuomari A. Koskenkylä toukokuun 31 p:ään saakka. Joulukuun 1 p:stä sihteerin virkaan tuli E. Stenholm.

2. Turvattomien lasten huoltotoimisto eli lasten huoltotoimisto, jonka asiat käsiteltiin turvattomien lasten huolto-osastossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 § 1 momentin a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna osaston päätökset. Toimiston johtajana oli lastenhuollontarkastaja, pastori K. F. Palomäen erottua edellisen vuoden lopussa tammikuun 15 p:stä alkaen filosofian maisteri M. Törnudd.

3. Suojelukasvatustoimiston tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusosastolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 § 2 momentissa mainituista syistä, niin myös suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksentekejiä koskevissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston johtajana oli nuorisonhuoltaja, filosofian maisteri K. Helasvuo.

4. Aviottomien lasten huoltotoimisto eli lastenvalvojan toimisto, jonka tehtävänä oli hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten hoidon ja kasvatuksen sekä taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama erityis-huolto-osasto. Toimiston johtajana oli lastenvalvoja, hovioikeuden auskultantti A. E. Heiskanen ja hänen siirryttyään kesäkuun 1 p:stä lukien lastensuojeluviraston toimitusjohtajaksi varatuomari A. Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, hovioikeuden auskultantti S. Tuomivaara.

5. Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto, joka valmisteli perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat erityishuolto-osastolle esitettäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrätty tehtävät sekä järjestää ja valvoa pikkulasten hoidon neuvontaa ja äitiyshuoltoa. Toimiston hoitajana toimi rouva S. Hiisivaara-Mörk.

6. Työhuoltotoimisto, jonka tuli valmistella sotaorpojen ja sotaleskien työhuoltolakien, invaliidihuoltolain ja ammattiopintojen avustamisesta annetun lain edellyttämät asiat työhuolto-osastolle esitettäväksi ja muuten täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrätty tehtävät. Toimiston johdosta vastasi työ- ja opintohuoltaja, filosofian maisteri M. Törnudd tammikuun 15 p:ään saakka ja huhti-kuun 1 p:stä lukien insinööri A.-L. Levanto.

Muut toimistot, paitsi yleinen toimisto, selostavat järempänä lähemmin toimintaansa.

Kassa-, tili- ja perimisasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tili-toimisto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli lastensuojelun palveluksessa 163 sääntöpalkkaisesti sekä 72 tilapäisesti palkattua eli yhteensä 235 viranhaltijaa. Vastaavat luvut olivat vuoden päättyessä 175, 78 ja 253 johtuen nousu lähinnä uuden Nukarin lastenkodin avaamisesta kertomusvuoden lopulla. Henkilökunnasta oli vuoden alussa 49 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä ja vuoden päättyessä 49 sääntöpalkkaista ja 12 tilapäistä lastensuojeluviraston sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 33 382 kirjelmää (edellisenä vuonna 36 404). Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 506 (1 120),

turvattomien lasten huoltotoimiston 3 556 (4 694), suojelukasvatustoimiston 5 298 (5 639) aviottomien lasten huoltotoimiston 10 361 (9 856), äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 7 208 (10 392) ja työhuoltotoimiston 5 453 (4 703).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon pikkulastenkoti, jossa eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille normaalilapsille. Syyskuun 9 p:nä paikkojen lukumäärää lisättiin ¹⁾ väliaikaisesti 15:llä. Kodin johtajana toimi terveystislar L. Härmälä apunaan 36 sääntöpalkkaista ja 34 tilapäistä viranhaltijaa.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti M. Ritvanen apunaan 10 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehitystasolla olevia lapsia varten on niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lisäksi oli laitoksen palveluksessa 9 sääntöpalkkaista ja 5 tilapäistä viranhaltijaa.

Malmin lastenkoti on tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku on 35. Kodin johtajana oli neiti E. Hytönen apunaan 11 sääntöpalkkaista ja 6 tilapäistä viranhaltijaa.

Nukarin lastenkoti aloitti toimintansa elokuun 1 p:nä, mutta lapsia sinne otettiin vasta marraskuun 8 p:nä. Laitos on tarkoitettu lähinnä syvästi vajaamielisille lapsille. Lokakuun 13 p:nä sosiaaliministeriö hyväksyi laitoksen vajaamielisilaitokseksi. Kodissa on 30 paikkaa. Johtajaksi valittiin ²⁾ vuoden koeajaksi neiti R. Ojalainen. Muuta henkilökuntaa oli 10 sääntöpalkkaista ja 3 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivolän koulukoti Helsingin kaupungin Pakilassa omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 apukouluasteella olevalle, käytökseltään moitteettomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Koulukodin johtajana toimi opettaja V. Ilasmaa. Muuta henkilökuntaa oli 23 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Rytylän koulukoti omine maataloineen, Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 100 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diplomi-insinööri V. Antila helmikuun 1 p:ään saakka sekä maaliskuun 1 p:stä lukien kansakoulunopettaja M. E. Sutinen apunaan 33 sääntöpalkkaista ja 4 tilapäistä viranhaltijaa.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maataloineen, Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti H. Laaksonen apunaan 8 sääntöpalkkaista ja 3 tilapäistä viranhaltijaa.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 20 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen apunaan 3 sääntöpalkkaista viranhaltijaa.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti sijaitsee Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii vainnoimisilaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 100 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan 27 sääntöpalkkaista ja 8 tilapäistä viranhaltijaa.

Poikien eristyslaitos. Laitos on perustettu sellaisten siveellisesti harhaantuneiden nuorten väliaikaista sijoitusta varten, jotka eivät ole soveliaita pidettäväksi vastaanottokodissa ja jotka ovat erikoisen huolellisen valvonnan tarpeessa. Sinne voidaan sijoittaa myös sellaisia nuoria rikoksentehtäjiä, jotka muutoin tulisivat tutkimusaikana olemaan

¹⁾ Lastens.lk. 24 p. helmik. 31 §. — ²⁾ S:n 29 p. kesäk. 49 §.

poliisin huostassa tai lääninvankilassa. Laitoksessa on 11 paikkaa. Johtajan tehtäviä hoiti voimistelunopettaja R. A. Riksberg apunaan 4 muuta tp. viranhaltijaa.

Hyvösen lastenkoti, jonka omistaa samanniminen säätiö, mutta joka on kaupungilta useana vuonna saanut avustusta toimintansa tukemiseksi, toimi 35 paikkaisena Kotkankadun talossa n:o 14—16. Kodin hallintoa on valvonut lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi asettama johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä kanslisti Y. A. Aittokoski, tarkastaja E. Borenus, varatuomari M. Mustakallio ja professori A. Ylppö. Kodin johtajattarena toimi neiti I. Siirala apunaan 9 muuta toimenhaltijaa. Kodin kaikki hoidokit olivat lastensuojelulautakunnan sinne sijoittamia.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Senlisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista, mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitosten yleisvalvonnan suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksellisesta valvonnasta huolehti lastenkotien osalta lastenhuollontarkastaja ja koulukotien osalta nuorisonhuoltaja.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatkoopetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä vastaanottokodissa asuen kaupungin ruotsinkielisissä kansakouluissa sekä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevista vieraiden kuntien ylläpitämässä ruotsinkielisissä kansakouluissa. Opetuksen tarkastuksesta koulukodeissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujentarkastaja.

Terveydenhoitotarkastukset laitoksissa hoiti lautakunnan lääkäri, lääketieteen lisensiaatti P. Leisti. Lasten terveydentilasta mainittakoon seuraavaa:

Lasten yleiskunto ja terveydentila osoittivat vuoden kuluessa melkoista paraneamista, mihin osaltaan on vaikuttanut parantunut ruoka- ja vaateustilanne. Sairastuneiden kokonaismäärä aleni 1 070:stä 791:een. Eri sairaustapausten lukumäärä ilmenee oheisesta taulukosta:

Tautiryhmä	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa	Malmi	Nukari	Ryhtylä	Toivonlempi	Tavola	Toivola	Vastaanotto- ja ammattiopplaskoti	Yhteensä
Kuumeiset hengityselinsairaudet	114	36	8	3	4	8	—	—	10	2	185
Vatsa- ja suolistosairaudet	115	—	1	2	—	3	—	1	7	—	129
Paiseet	18	6	—	7	—	5	—	1	31	19	87
Korvasairaudet	66	2	—	3	1	3	—	1	1	6	83
Angina ja nielutulehdukset	26	—	—	—	—	29	4	—	3	14	76
Ihotaudit	54	—	—	11	—	3	—	—	2	4	74
Influenssa	—	2	19	5	—	—	—	—	5	4	35
Tapaturmat	—	—	—	3	—	11	—	2	6	4	26
Hinkuyskä	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
Keuhkokuume	19	—	2	—	—	—	—	—	—	—	21
Silmäsairaudet	12	—	—	1	—	—	—	—	3	1	17
Suutulehdukset	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Keltatauti	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	5
Matoja	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	3
Tuberkuloosi	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Nivelreumatismi	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Paratyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Tuhkarokko	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Muut sairaudet	1	—	—	2	—	2	4	—	—	—	9
Yhteensä	460	46	30	39	5	71	8	5	73	54	791

Kulkutaudeista esiintyi runsaammin vain hinkuyskää, jota Sofianlehdon pikkulastenkodissa oli elo—syyskuun aikana 25 tapausta. Senjohdosta täytyi uudet, sisääntulevat

lapset sijoittaa vastaanottokodissa avatulle väliaikaiselle osastolle. Lapset saivat tarpeelliset rokotukset.

Eniten vaikeuksia lastenhoidossa tuotti jatkuvasti kova paikkapula; lapsia jouduttiin varsinkin pikkulastenkotiin sijoittamaan enemmän kuin mitä paikkamäärä ja henkilökunnan vahvuus edellyttivät. Seurauksena tästä oli jatkuvasti se, että riittävää eristystä sairastapausten sattuessa ei voitu järjestää, jonka takia helposti tarttuvat taudit, kuten ripuli ja äkilliset kuumetaudit, esiintyivät runsaslukuisempina kuin olisi ollut suotavaa. Tämän takia lääke- ja hoitomenot pakostakin pysyivät suurina. Suurin osa sairastuneista hoidettiin asianomaisissa laitoksissa.

Turvattomien lasten huoltotoimisto

Lukuunottamatta kasvattilapsia, kesäksi maalle toimitettuja sekä leikkikentille ilmoitettuja lapsia jätettiin turvattomien lasten huoltotoimistolle kertomusvuoden kuluessa 1 696 ilmoitusta tai virka-apupyynnöä. Virka-apupyynnöt koskivat useimmissa tapauksissa lausunnon antamista holhousasioissa (46) ja adoptioasioissa (65) sekä muissa lasten kotiolojen selvitystä koskeissa asioissa. Ilmoitukset jakautuivat niitä tehneisiin nähden, niiden syy ja niiden aiheuttamien toimenpiteiden mukaisesti seuraavasti:

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>											
Huoltoviranomainen	10	9	31	25	16	34	2	—	59	68	127
Terveystoimiviranomainen	46	27	37	28	13	6	—	—	96	61	157
Kouluviranomainen	—	—	—	1	11	10	—	—	11	11	22
Poliisiviranomainen	9	9	10	12	10	12	—	—	29	33	62
Muut viranomaiset	11	7	26	26	67	73	1	1	105	107	212
Lastensuojelujärjestöt	18	16	32	37	7	7	—	—	57	60	117
Lastensuojeluviraston virkailijat	19	7	19	19	8	9	—	2	46	37	83
Vanhemmat	169	123	148	89	52	37	—	—	369	249	618
Yksityiset henkilöt	33	25	51	62	51	72	3	1	138	160	298
Yhteensä	315	223	354	299	235	260	6	4	910	786	1 696
<i>Ilmoituksen syy</i>											
<i>Lapsen:</i>											
sairaus	5	7	17	14	6	4	1	—	29	25	54
raajarikkoisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
aistivallisuus	—	—	—	—	1	2	—	—	1	2	3
vajaamielisyys ja mielisairaus	2	2	5	3	7	4	—	—	14	9	23
muu henkinen poikkeavuus	—	—	1	5	2	2	—	—	3	7	10
<i>Isän, äidin tai molempien:</i>											
kuolema	16	15	11	3	5	4	3	—	35	22	57
sairaus	85	59	89	66	22	14	—	—	196	139	335
lapsen hylkääminen	8	6	12	16	15	16	—	—	35	38	73
työnpuute	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
huolimattomuus, työhaluttomuus	21	13	44	39	19	19	—	—	84	71	155
työolot	50	34	19	13	8	7	—	—	77	54	131
asuntovaikeudet	88	61	47	28	17	19	1	—	153	108	261
juoppous	28	19	63	44	43	48	—	2	134	113	247
irtolaisuus	4	3	—	1	—	—	—	—	4	4	8
vapausrangaistus	3	2	5	8	4	3	—	—	12	13	25
lapsen pahoimpitely	2	—	9	10	14	5	—	—	25	15	40
muu kasvatuskyvyn puute	1	2	9	22	18	13	—	—	28	37	65
Muu syy	—	—	14	16	32	79	1	2	47	97	144
Aiheeton ilmoitus	2	—	9	11	22	21	—	—	33	32	65
Yhteensä	315	223	354	299	235	260	6	4	910	786	1 696

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Toimenpide</i>											
Varoitus	29	8	30	21	35	22	—	—	94	51	145
Suojeluvallonta	1	1	2	1	1	—	—	—	4	2	6
Epätäydellinen huostaanotto	60	57	142	127	44	39	4	—	250	223	473
Huostaanotto:											
sopimuksen perusteella orpouden tai hylkäämisen perusteella	36	30	9	11	16	16	—	—	61	57	118
vastoin vanhempien tahtoa	4	3	3	2	13	10	—	—	20	15	35
Lausunnot eri viranomaisille	1	3	1	1	—	2	—	—	2	6	8
Muut toimenpiteet	16	16	30	31	70	82	—	2	116	131	247
Ei toimenpidettä	60	25	3	—	24	51	2	2	89	78	167
Yhteensä	108	80	134	105	32	38	—	—	274	223	497
Yhteensä	315	223	354	299	235	260	6	4	910	786	1 696

Huostaanotetut lapset. Turvattomain asten huoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 1 951 (1 973) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 244 (1 323) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 637 (659) yksityisiin perheisiin ja 607 (664) yksityisiin lastenkoteihin. Kertomusvuoden aikana otettiin osaston huostaan 634 (640) lasta ja poistettiin 643 (656) lasta, joten toimiston luetteluihin v:een 1949 jäi 1 308 (1 317) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 96 lasta 6 495 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 17 lasta, 3 323 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 18 lasta. Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 308, kasvatuskodeissa 18 lasta.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1948 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulastenkoti	Reijolan lastenkoti	Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Toivolon koulu-koti	Vastaanottokodin koululais-osasto	Yhteensä
V:sta 1947 hoitoon jääneitä	101	30	34	39	—	78	56	338
V. 1948 hoitoon otettuja	206	87	24	40	20	21	94	492
Yhteensä	307	117	58	79	20	99	150	830
Näistä:								
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:								
yksityishoitoon...	7	6	—	2	—	—	11	26
toiseen lastenkotiin	33	29	17	7	2	8	32	128
sairaalaan	7	4	1	—	—	—	—	12
b) Toimiston hoidosta poistettuina luovutettiin: vanhempiensa hoitoon	102	39	2	32	—	5	26	206
toisten maksuttomaan hoitoon	22	2	—	1	—	2	17	44

Jatk.

	Sofian- lehdon pikkulas- tenkoti	Reijolan lasten- koti	Kulla- torpan lasten- koti	Malmin lasten- koti	Nukarin lasten- koti	Toivolan koulu- koti	Vastaan- ottokodin koululais- osasto	Yhteensä
luovutettiin toi- sen kunnan huol- toon	7	2	—	—	—	—	5	14
lähetettiin mui- hin lastenhuolto- laitoksiin	4	1	—	1	—	1	3	10
kuoli	13	—	1	—	—	—	—	14
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	—	4	2	6
Poistettuja yhteensä	195	83	21	43	2	20	96	460
V:een 1949 jääneitä	112	34	37	36	18	79	54	370

Näistä kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 1 aistiviallinen, 115 heikko-
mielisiä ja 25 syvemmin vajaamielisiä.

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1948 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 6 lapseen, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 2 lapseen, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 1 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 2 lapseen nähden.

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perhei- siin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maa- seudulle	Helsinkiin	Maa- seudulle	
V:sta 1947 hoitoon jääneitä	233	146	184	316	879
V. 1948 hoitoon otettuja	160	68	60	77	365
Yhteensä	393	214	244	393	1 244
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	18	4	2	3	27
siirrettiin kunnan lastenkotiin	17	10	1	11	39
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	8	3	—	5	16
siirrettiin sairaalaan	6	1	—	1	8
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	1	1	2
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	—	2	3	—	5
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	91	39	16	29	175
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	1	1	3	8
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	1	—	1
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	16	7	16	13	52
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	10	8	29	41	88
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	—
kuoli	1	—	—	—	1
Poistettuja yhteensä	170	75	70	107	422
V:een 1949 jääneitä	223	139	174	286	822

Muuten mainittakoon, että Överbyn ammattikoulussa oli 1 poika 46 päivää, Leppävaarassa sijaitsevassa valtion ammattikoulussa 1 poika 366 päivää ja Kauniaisissa sijaitsevassa Kodinhoito-opistossa oli 4 poikaa yhteensä 212 päivää ja 5 tyttöä yhteensä 204 päivää. Seuraavaan vuoteen jäi 4 tyttöä ja 4 poikaa.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa suku-

laisten luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidon-neuvoloiden terveysisaret, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen suoritti kertomusvuoden aikana tarkastusmatkoja maaseudulle.

Yksityisiin tai valtion laitoksiin sijoitettujen poikkeuksellisten lasten lukumäärä selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Laitokset	L a p s i a								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1947		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1949		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä		Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä		
Aistivallislaitokset	1	2	2	1	6	2	3	1	—	1 411	235.2
Kaatumatautisten huoltolaitokset	5	1	—	1	7	1	—	4	2	2 002	286.0
Vajaamielislaitokset	32	30	3	4	69	6	3	29	31	22 349	323.9
Yhteensä	38	33	5	6	82	9	6	34	33	25 762	314.2

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset saivat käydä kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 31 (30) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 405 505 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 178 900 mk:n korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 316. Näistä erosi 107 ja uusia sijoitettiin 77, joten vuoden päättyessä maaseudulle sijoitettujen lukumäärä oli 286.

Palkattuja asiamiehiä lautakunnalla oli seuraavissa kunnissa: Helsingin maalaiskunta, Espoo, Kirkkonummi, Vihti, Siuntio, Tuusula, Lohja, Nurmijärvi, Sipoo, Hyvinkää, Mäntälä, Nummi, Ylivieska, Somero ja Nurmo.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 800 mk:sta 4 000 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin diakonissalaitoksen lastenkodille 3 500—4 100 mk kuukaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin säällittävissä tapauksissa myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioiden maksamaan yhteensä 17 231 083 mk eli keskimäärin 13 975 mk vuodessa kutakin lasta kohden maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Kasvatillapset. Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueillaan olevien kasvatti- eli sellaisten lasten hoitoa ja kasvatusta, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 700 (582) kasvattilasta, joista poikia 306 (266) ja tyttöjä 394 (316). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 359 (391) ja aviolapsia 341 (191).

Lapsilisälain voimaantultua lisääntyi valvottavien kasvattilasten lukumäärä huomattavasti. Monet kasvattivanhemmat olivat näet laiminlyöneet kasvattinsa ilmoittamisen lastensuojeluviranomaisille, mutta päästäkseen lapsilisästä osallisiksi oli heidän kesällä 1948 tehtävä ilmoitus lapsesta huoltoviranomaisille.

Lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen varattomimpienkin perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi rautatielippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja aivan pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 717 (530), joista 388 (449) lapsille ja 329 (81) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavuuksia, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, vanhempien avustuksella maksuttomia ja maksullisia kesäkoteja 50, jolloin turvattomien lasten huolto-osasto tarpeen mukaan välitti hoitomaksut. Useimmissa tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla; vain poikkeustapauksissa oli oleskelu lyhyempiaikaista. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus. Useimmat lapset tutki lautakunnan lääkäri joko lastensuojeluvirastossa tai omalla vastaanotolla.

Edellä mainittujen matkalippujen hinnoista, 189 614 mk:sta, valtio korvasi puolet, joten kaupungin osuudeksi jäi 94 807 mk.

Sellaisille lapsille, jotka eivät syystä tai toisesta päässeet maalle, järjestettiin leikkikenttätoimintaa eri puolilla kaupunkia, nim. Vallilassa, Eläintarhassa, Hietarannassa, Kaivopuistossa, Toukolassa, Taka-Töölössä ja Pirkkolan omakotialueella, kaikkiaan 7 eri kentällä. Näille ilmoittautuneita lapsia oli yhteensä 3 146 (2 600). Keskimäärin päivää kohden koko kesän aikana oli kentillä 863 lasta, jakaantuen kutakin kenttää kohden seuraavasti: Eläintarha 197, Hietaranta 160, Pirkkola 133, Kaivopuisto 133, Töölö 95, Vallila 67 ja Toukola 78. Suurin lapsiluku päivässä oli kaikilla kentillä yhteensä 2 241 (2 285). Lapset saivat kerran päivässä keittoruokaa, jonka oli valmistanut kaupungin elintarvikekeskus. Leikkikentät olivat avoinna kolme kesäkuukautta klo 10—15.

Kokoukset. Turvattomien lasten huolto-osasto piti 17 kokousta.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon v:n 1948 aikana kaikkiaan 869 (939), jotka ilmoitusten tekijäin, ilmoitusten syiden sekä ryhdyttyjen toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>							
Kouluviranomainen	80	24	2	1	82	25	107
Poliisi- tai oikeusviranomainen	200	42	158	83	358	125	483
Huoltoviranomainen	12	3	3	—	15	3	18
Lastensuojeluviranomainen	23	8	17	8	40	16	56
Yksityinen henkilö	82	39	42	42	124	81	205
V. 1948 saapuneita ilmoituksia yhteensä	397	116	222	134	619	250	869
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvatun ansiotoimi	1	2	—	—	1	2	3
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	61	19	1	1	62	20	82
Lsl. 8 § 2 mom:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	240	34	12	1	252	35	287
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 §	1	—	—	—	1	—	1
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 §	10	2	15	—	25	2	27
Havaittu irtolaiseksi	54	46	66	106	120	152	272
Ehdollinen tuomio	7	2	38	13	45	15	60
Tavattu juopuneena	9	4	81	10	90	14	104
Muu syy	14	7	9	3	23	10	33
V. 1948 saapuneita ilmoituksia yhteensä	397	116	222	134	619	250	869
V:sta 1947 jäljellä olevia ilmoituksia	34	8	8	10	42	18	60
Kaikkiaan	431	124	230	144	661	268	929

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Poi- kia	Tyt- töjä	Yh- teensä
<i>Kohdistetut toimenpiteet</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	150	25	69	35	219	60	279
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta	2	2	—	1	2	3	5
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	8	8	6	12	14	20	34
Toimitettu lääkärin hoitoon	5	1	1	—	6	1	7
Muu toimenpide	3	1	3	—	6	1	7
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrää- minen	44	11	19	10	63	21	84
Lsl. 9 § 1 mom.	6	—	—	—	6	—	6
Lsl. 11 §, kodin ulkop. kasvattaminen, sopimuksen nojalla	33	9	10	8	43	17	60
Lsl. 12 §, kodin ulkop. kasvattaminen, lastensuojelu- lautakunnan päätöksen nojalla	13	7	6	9	19	16	35
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mitään toimen- pidettä	91	41	92	48	183	89	272
V. 1948 käsitellyt ilmoituksia yhteensä	355	105	206	123	561	228	789
V:een 1949 jääneitä ilmoituksia	76	19	24	21	100	40	140
Kaikkiaan	431	124	230	144	661	268	929

Ilmoitukset koskivat 771 lasta, nimittäin 548 poikaa, joista 358 alle 16 vuotta ja 190 16—17 vuotiasta sekä 223 tyttöä, joista 106 alle 15 vuotta ja 117 16—17 vuotiasta.

Tutkimuksen yhteydessä pyydettiin psykiatrilääkärin lausunto kaupungin lastenpsykiatrilta 99, koulupsykiatrilta 47, Malmin kasvatusneuvolalta 10, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland-nimisen järjestön mentaalihygieniseltä neuvonta-asemalta 15 ja Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosaston lääkäriltä 12, yhteensä 183 tapauksessa, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle.

Lastenhuoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin lastenhuoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1947	Uusia	Yh- teensä	Eron- neita	Jäljellä v:een 1949	Kaik- kiaan	Keski- määrin hoidokkia kohden
Ryttylän koulukoti	44	39	83	31	52	17 263	208.0
Toivoniemen koulukoti	25	15	40	25	15	5 908	147.7
Tavolan koulukoti	18	12	30	10	20	5 782	192.7
Vastaanottokoti	10	97	107	89	18	5 683	53.1
Ammattioppilaskoti	25	9	34	19	15	7 026	206.6
Poikien eristyslaitos	4	78	82	80	2	1 761	21.5
Yhteensä	126	¹⁾ 250	¹⁾ 376	¹⁾ 254	122	43 423	115.5

Tavolassa oli lisäksi 2 vuoden aikana otettua turvatonta poikaa, joista 1 erosi ja 1 jäi v:een 1949, sekä ammattioppilaskodissa 29 turvatonta poikaa, joista 12 oli jäljellä edellisestä vuodesta ja 17 oli kertomusvuoden aikana kotiin otettuja, 7 erosi ja 22 jäi kodin hoitoon v:een 1949. Turvattomien lasten hoitopäiviä oli Tavolassa 327 ja ammattioppilaskodissa 6 759.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 249 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 72 poikaa ja 45 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 96 poikaa ja 36 tyttöä. Huoltopäiviä oli 45 120.

¹⁾ Hoidokin siirtyessä kaupungin huoltolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 27 lasta yhteensä 2 109 päivää; 7 poikaa ja 8 tyttöä oli sitäpaitsi ollut jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 2 poikaa ja 2 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suojeluvälvönnän alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lastensuojeluviranom.	Lastenhuollon viranom.	Yksityisen henn. huollon viranom.	Yksityisen henn. huollon viranom.			
Jäljellä v:sta 1947	178	25	58	8	180	89	269
V. 1948 valvontaan tulleita	111	4	72	2	119	70	189
Yhteensä	289	29	130	10	299	159	458
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	16	—	8	1	15	10	25
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	56	7	27	3	70	23	93
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastenhuoltolaitokseen	34	5	17	2	34	24	58
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	8	2	2	—	11	1	12
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi ...	17	2	2	2	15	8	23
V:een 1949 jääneitä	158	13	74	2	154	93	247
Yhteensä	289	29	130	10	299	159	458

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusosasto 76 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten on suojelukasvatustoimistossa edelleen ollut sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä.

Kokoukset. Suojelukasvatusosasto piti v. 1948 17 kokousta.

Alaikäiset lainrikkohjat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteikiöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti esitutkimat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja nuorisonhuoltajan tarkastuksen alaisena huolehti ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteikiöiden valvonnan järjestelystä sekä lastensuojelulain määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana rikoksensa tehnyt. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja.

Useat nuorisojärjestöjen jäsenet ja johtohenkilöt samoin kuin eräät muut yksityiset kansalaiset toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten vapaaehtoisina valvojina. Näille maksettiin palkkiota 200—250 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin valvottaville tilapäisiä avustuksia, kuten kirjoja ja urheiluvälineitä, tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorison rikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin v:n 1948 aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15 vuotiaita	130	8	138
15—17 »	196	51	247
18—20 »	372	104	476
Yhteensä	698	163	861

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1948 irtolaisuuden takia 75 alle 18 vuotiaasta henkilöä, joista poikia 13 ja tyttöjä 62. Pidätyksiä saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaanluettuina oli 91, joista 18 poikia ja 73 tyttöä koskevia.

V:n 1948 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholistihoito-osastolle seuraavat tiedot poliisin pidättämisestä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 58, joista 54 poikia ja 4 tyttöjä koskevia, ja pidätettynä oli 51 eri henkilöä. Viimeksi mainituista oli poikia 47 ja tyttöjä 4.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikoksensa tehneet sekä joku määrä syytteen asetettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaana rikoksen tehneitä viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai mahdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellämainitut irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta 1 poikaa, joka alkoholistilain nojalla jäi huoltolautakunnan huollettavaksi.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettavaksi tulleet e.m. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteleminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Toimintakaudella lokakuun 1 p:stä lukien liitettiin lastenvalvojan valvontaan ja hoitoon myös asumus- ja avioerolapset, elokuun 20 p:nä 1948 lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain perusteella. Kun ensiksi mainittuun päivään saakka olivat lasten äidit saaneet vointinsa ja kykynsä mukaan koettaa periä sopimukseen tai oikeuden tuomioihin perustuvia elatusmaksuja erossa-asuvilta tai entisiltä miehiltään, oli elatusmaksujen laiminlyönti tullut peräti yleiseksi, minkä vuoksi kohta ensimmäisestä päivästä oli neuvojen ja oikeusavun kysyjä runsaasti. Vuoden kolmen viimeisen kuukauden aikana oli lastenvalvojan rekisteriin ilmoitettu yli 300 tapausta, jotka aiheuttivat ensi aluksi paljon kirjeenvaihtoa eri viranomaisten kanssa. Perhepinnareita, joiksi elatusvelvollisuutensa laiminlyöjiä alettiin kutsua, koetettiin saada maksamaan elatusmaksuja sovinnolla, lyhentämään rästiksi jäänyttä velkaansa, tekemään sopimuksia elatuksesta, haastettiin oikeuteen ja yritettiin toimittaa lopuksi työlaitokseen, jollei mikään muu auttanut.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1947 jäljellä olevia	3 072	Luettelosta poistettuja	598
Uusia hoidokkeja	552	V:een 1949 jääneitä	3 026

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäädyn mukaan:	Äitejä	Elatusvelvollisia
Naimattomia	2 685	1 391
Leskiä ja laillisesti eronneita	275	192
Naineita	37	617
Tietoja puuttuu	29	826
	Yhteensä 3 026	3 026
Iän mukaan:		
—15 vuotiaita	5	—
16—19 »	272	77
20—24 »	987	587
25—29 »	794	560
30—34 »	553	443
35—39 »	305	291
40—49 »	87	244
50— »	—	72
Tietoja puuttuu	23	752
	Yhteensä 3 026	3 026

Ammatin mukaan:	Äitejä	Elatusvelvollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	51	169
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	32	147
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	201	166
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	460	244
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	856	835
Muita työntekijöitä	240	352
Merimiehiä ja kalastajia	1	106
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	91	212
Yksityisten palvelijoita	721	5
Muun elinkeinon harjoittajia	27	5
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	346	785
	Yhteensä 3 026	3 026

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyyn mukaan.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lasten katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	77.9	Hyvän hoidon	79.8
Suhteellisen hyvän hoidon	21.2	Suhteellisen hyvän hoidon	19.7
Epätyydyttävän hoidon	0.9	Epätyydyttävän hoidon	0.5
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	73.6	Hyvässä kunnossa	79.8
Suhteellisen hyvässä kunnossa	23.1	Suhteellisen hyvässä kunnossa	18.3
Epätyydyttävässä kunnossa	3.3	Epätyydyttävässä kunnossa	2.4

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1948 aikana 27, joista kuollessaan 21 oli sairaalassa, 4 lastenkodissa, 1 kotona ja 1 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:	Kuoleman syy:		
Aivokalvontulehdus	1	Synnynnäinen heikkous	2
Hukkuminen	1	Takaraivo puuttui	1
Ilmatiehyttulehdus	1	Tukehtuminen	1
Keskosia	4	Vesipää	3
Keuhkokuume	6	Äkillinen maha- ja suolitulehdus	3
Virus keuhkokuume	1	Tuntematon	1
Ravintomyrkytys	2		
		Yhteensä	27

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 170 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 5.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 36 ja uusia haasteita otettiin 147. Koska näistä 37 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 10 juttua sovittiin sekä 12 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 124 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 22. Jutuista voitettiin 99, hävittiin 6 riittämättömien todistusten vuoksi ja 7 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 350 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyynnöiden kokonaismäärä oli 320.

Lähetettyjen kirjeiden luku, kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, oli kertomusvuonna 10 361.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Säästö v:sta 1947

Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk	245 459	
Valvottujen säästötilien saldo	»	<u>3 206 824</u>	3 452 283
Helsinkiläisille lapsille perityt elatusmaksut			12 448 497
Ulkokuntalaisille lapsille perityt elatusmaksut			27 892
Kunnalle suoritettavat elatusmaksujen korvaukset			2 296 009
Oikeuskulujen korvauksia peritty			212 663
Tilapäisten avustusten korvauksia peritty			84 267
Oikeuskulujen korvauksia kunnalta			162 971
		<u>Yhteensä mk</u>	<u>18 684 582</u>

Menot:

Helsinkiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus			10 819 493
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettut maksut			27 892
Kunnalle suoritettut:			
elatusmaksujen korvaukset			2 296 009
tilapäisten avustusten korvaukset			11 117
Oikeuskuluihin käytetty			375 634
Tilapäisiin avustuksiin käytetty			73 150
Siirto v:een 1949:			
Postisiirtotilin ja kassan saldo		466 470	
Valvottujen säästötilien saldo		<u>4 614 817</u>	<u>5 081 287</u>
		<u>Yhteensä mk</u>	<u>18 684 582</u>

Lastenvalvojan oikeuskuluihin ja kansliamenoihin sekä aviottomien lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli varattu lautakunnan menoarvioon 235 000 mk:n suuruinen määräraha, mutta tarvittiin tähän 448 784 mk, josta kuitenkin saatiin v. 1948 takaisin perityksi 296 930 mk, mikä selviää edellä olevasta tiliselvityksestä. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista 1 080 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettävälle äideille. Helsingissä yksityisiin perheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin yhteinen joulujuhla.

Ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 82 (100) aviotonta lasta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. V:n 1948 aikana oli erityishuolto-osastolla 23 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 4 937 (edellisenä vuonna 5 890) äitiysavustusanomusta. Anomuksista hyväksyttiin 4 876 (5 844) ja hylättiin 61 (46). Anomuksia oli jätetty vuoden loppuun mennessä 5 257, joista osa siirrettiin lain muutoksen takia seuraavana vuonna käsiteltäväksi. Äitiysavustuksen määrä oli 3 000 mk syntynyttä lasta kohden. Vuoden alusta hyväksyi lautakunta ns. harkintaverorajaksi 1 500 äyriä, mikä raja heinäkuun alusta korotettiin 2 000 äyriksi. Rajan ylittävissä tapauksissa oli anomukseen liitettävä tarkka selvitys anojan ja hänen miehensä tuloista ja muista avustuksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista, joista myöskin kotikäynneillä otettiin selvää. Heille itselleen ja heidän miehilleen annettujen veroäyrien mukaisesti anojat jakautuivat seuraavasti:

Veroäyreja	Anojia	Veroäyreja	Anojia
—	517	1 001—2 000	1 650
1—1 000	2 455	2 001—	315
			Yhteensä 4 937

Anomuksia ottivat vastaan lastensuojeluviraston lisäksi äitiysneuvolat ja yksi Maitopisara-yhdistyksen lastenneuvola sekä liitosalueen kättilöt. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 1 582 (1 541) ja neuvonta-asemille 3 355 (4 349) anomusta.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 4 606 (5 545) naimisissa olevaa ja 331 (345) naimatonta. 70 (75) anojaa synnytti kaksoset. Äitiysavustuksen anojain tai heidän miestensä ammatti ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Virkamiehiä ja opiskelijoita	1 367	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	2 027
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	64	Kotiapulaisia	82
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	340	Muita työntekijöitä	513
Autonkuljettajia	317	Tietoja puuttuu	227
			Yhteensä 4 937

V:n 1948 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 16 419 000 mk. Luontoisavustuksia annettiin 3 418 150 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 1 000—2 000 mk:n hintaisia lastenvaatteita sisältäviä pakkauksia. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin 1 538 (edellisenä vuonna 1 368) perhelisäanomusta, joista 385 (329) leskien ja 75 (49) työkyvyttömiä anomuksia. Näistä hylättiin 28 (12), joista 13 tapauksessa veroäyrien määrä huomattavasti ylitti ylimmän sallitun rajan, 12 tapauksessa ei perheen huollettavana ollut lisän saantiin oikeuttavaa määrää lapsia, kahdessa tapauksessa lapset eivät olleet Suomen kansalaisia ja yhdessä tapauksessa perheessä esiintyi perinnöllistä mielisairautta. Verotettavan tulon raja oli 2-lapsisella perheellä 800, 3-lapsisella 960, 4-lapsisella 1 100, 5-lapsisella 1 320 jne. Perhelisää saaneista perheistä oli 124 (150) sellaisia, joille lautakunta myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyrien määrä ylitti valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän. Perhelisän määrä oli 4 000 mk lasta kohden. Perhelisän saajilla oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 6 136 (5 556), joista 5 999 (5 433) alle 16-vuotista ja 132 (123) sellaista 16 vuotta täyttäneitä, mutta alle 20-vuotiasta, jotka huomioitiin perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 5 (5) sellaista 16 vuotta täyttäneitä lasta, jotka huomioitiin työkyvyttömyyden takia. Perhelisän saajien lapset jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	259	7	39
3	131	8	21
4	655	9	4
5	290	10	4
6	107	Yhteensä 1 510	

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan vi-		Työnjohtotasemassa olevia	39
ran- ja toimenhaltijoita	184	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä .	598
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	16	Muita työntekijöitä	196
Liike- ja varastoapulaisia	106	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita	
Autonkuljettajia	87	ilman ammattia olevia	284
		Yhteensä	1 510

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä 9 321 300 mk:sta jaettiin suurille perheille 6 340 300 mk, leskiperheille 2 322 000 mk ja työkyvyttömiä perheille 659 000 mk. Luontoisavustuksia hankki perhelisätoimisto 570 460 mk:n, Väestöliitto 2 358 000 mk:n ja anajat itse 6 392 840 mk:n arvosta. Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 19 000 mk, kotieläimiin ja niiden rehuun 63 000 mk, asuinrakennusten kunnostamiseen 153 500 mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 2 561 100 mk, huonekaluihin 534 000 mk, astiastoihin ja muihin taloustarvikkeisiin 462 800 mk, vaatetukseen 5 033 600 mk, elintarvikkeisiin 29 500 mk sekä muihin luontoissuorituksiin 464 800 mk.

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 2 825 (2 075) kotikäyntiä, joilla tarkkailijat tutustuivat perheen taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvottelivat perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Koska liitosalueella asuvista hakijoista oli vaikea saada tarvittavia tietoja terveysisärien välityksellä, oli toimistoon otettava toinen tarkkailija.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä on jo mainittu, lähetti lastensuojeluviraston äitiysavustus- ja perhelisätoimisto kertomusvuoden aikana 7 208 (10 392) kirjettä.

Työhuoltotoimisto

Sotaorpojen työhuolto. Työhuoltotoimiston kirjoissa oli v:n 1948 päättyessä v. 1929—48 syntyneitä sotaorpoja 1 969 (2 028), joista tyttöjä 937 ja poikia 1 032.

Toimisto teki kertomusvuoden aikana sotaorpojen työhuollosta annetun lain mukaisesti sosiaaliministeriölle 84 (75) esitystä työhuollon myöntämisestä helsinkiläisille sotaorvoille eri oppilaitoksissa ja ammattikursseilla. Ministeriö antoi myönteisen päätöksen 72 (72) tapauksessa, 3 evättiin ja 9 tapauksessa päätös ja maksut siirtyivät vuoden 1949 puolelle. Uusia työhuoltoa saavia orpoja oli 59. Kun edellisinä vuosina annettujen päätösten mukainen työhuolto jatkui vielä 78 orvon kohdalta oli työhuoltoa nauttivia orpoja kaikkiaan 137 (120). Huoltoavustusten määrä nousi kaikkiaan 1 720 375 mk:aan. (1 066 298 mk).

Lisäksi tehtiin 35 sotaorvon puolesta 37 esitystä ministeriölle avustuksen myöntämiseksi presidentti Kallion rahastosta. Anomuksiin saatiin myönteinen vastaus 28 tapauksessa ja suoritettiin 1 000—15 000 mk:n suuruisina avustuserinä kaikkiaan 147 835 mk (118 880 mk), mihin myös sisältyvät edellisen vuoden päätöksiin perustuvat maksuerät. Rahaston varoista saadut avustukset huomioiden sotaorvoille maksettiin erilaisina avustuksina siis kaikkiaan 1 868 210 mk (1 181 498 mk).

Sotaleskien työhuolto. Kertomusvuoden lopussa oli toimiston kirjoissa 1 776 (1 780) sotaleskeä.

Sotaleskien puolesta tehtiin sosiaaliministeriölle 165 (133) erilaatuista työhuolto- ja avustusesitystä. Työhuoltoa myönnettiin ammattikoulutuksen muodossa 20 (19) leskelle ja 20 leskeä sai työvälinaavustusta. Työhuoltoavustuksina suoritettiin kertomusvuonna kaikkiaan 902 323 mk (822 088 mk). Lisäksi suoritettiin avustuksina presidentti Kallion rahastosta 45 anomuksen perusteella 42 leskelle (36) 269 000 mk (129 450 mk), mihin summaan sisältyy 50 000 mk työvälinaavustuksia.

Sairausavustuksina sotaleskille maksettiin 172 927 mk (67 502 mk), mikä summa jakaantui eri suurina erinä 55 anomuksen perusteella 47 vähävaraiselle leskelle.

Kaikkiaan sai 147 sotaleskeä avustusta jossain muodossa v. 1948 avustussumman noustessa kaikkiaan 1 344 250 mk:aan.

Tavanmukainen tarkastus työvälinaapua saaneiden sotaleskien luona osoitti, että saatu apu oli ollut tarpeellinen ja työvälinaat asianmukaisessa kunnossa.

Ammattiopintojen avustaminen. Toimiston kirjoissa oli vuoden alussa 772 (718) sellaista opiskelijaa, joiden avustaminen vielä jatkui edellisinä vuosina annettujen päätösten perusteella. Uusia laina- ja apurahaesityksiä käsiteltiin 978 (897). Myönteisen päätöksen sai 323 helsinkiläistä hakijaa 331 esityksen nojalla ja 395 maaseutulaista 406 anomuksen nojalla. Aktiivisen huollon alaisena oli kaikkiaan 1 426 opiskelijaa. Kaikkiaan myönnettiin apurahoina ja lainoina 18 537 900 mk (13 974 040 mk), josta helsinkiläisille maksettiin 8 384 600 mk, ja suoritettiin yhteensä 15 946 375 mk (10 674 325 mk) sekä palautettiin opintojen keskeytymisen ym. vuoksi 1 030 750 mk. V. 1949—50 maksettavaksi jäi tileille 13 685 530 mk. Kaupungin talousarvioon merkitystä 1 milj. mk:n määrärahasta myönnettiin lainoina ja apurahoina 991 278 mk.

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytetyt lausunnot on pyynnöstä annettu 87 (110) anojalle.

Invaliidihuolto. Invaliidihuoltolain mukaisesti toimisto on jatkuvasti hoitanut Helsingissä asuvien työhuoltoesitykset. Vuoden kuluessa annettiin 403 lausuntoa anomusten johdosta ja 281 anomukseen saatiin myönteinen päätös, 71 anomusta hylättiin ja 52 anomuksesta saatiin päätös seuraavan vuoden puolella. Edellä mainittujen invaliidien joukossa oli vain osa sellaisia, joiden huollon toimisto hoiti alusta loppuun saakka, muut hoitivat eri invaliidihuoltoelimet, joille aloitteentekijöinä kuului myös päätöksen toimeenpano.

Lääkintähuoltona myönnettiin sairaalahoitoa 59 tapauksessa, tekojäseniä, sidoksia, ortopedisia jalkineita, vaunuja ym. apuvälineitä ja lääkkeitä 159 tapauksessa. 37 lääkintähuoltoanomusta hylättiin. Lääkintähuoltojen kunnalle aiheuttamien kustannusten vuoksi anottiin valtiolta 396 268 mk:n korvaus.

Ammattikoulutusta varten sai 36 invaliidia lainan tai avustuksen, 3 lisäksi huoltorahan. Niiden koulutusmenojen osalta, jotka työhuoltotoimisto hoiti, suoritettiin kaikkiaan 410 801 mk apurahoina ja lainoina ja 217 801 mk huoltomenoina.

Oman yrityksen perustamiseen ja työvälineiden hankintaan myönnettiin yhteensä 273 675 mk avustuksena ja 844 000 mk korottomina lainoina 22 invaliidille.

Kunnallisia invaliidivaroja käytettiin edellä mainittujen, valtion myöntämien määrerien lisäksi 352 899 mk.

Hakemuksesta myönsi sosiaaliministeriö valtion menoarvioon varatusta määrärahasta ensimmäisen kerran kertomusvuonna ns. invaliidirahan vaikeavammaisille, työkykyisille, toimeentulostaan huolehtiville invaliideille. Tätä varten annettiin 64 lausuntoa. Invaliidirahan määrä vaihteli 7 200 mk:sta 3 000 mk:aan.

Kokoukset ym. Työhuolto-osasto kokoontui 15 (19) kertaa.

Lähetettyjen postilähetysten määrä oli 5 453 (4 703).

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 1 567 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 821 lasta (edellisenä vuonna 832), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 388 (2 413) lasta. Näistä oli 1 939 turvatonta ja 437 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 12 lasta osan vuodesta turvattomien lasten huoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 528 eli 64.0 % ja aviottomia 860 eli 36.0 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 61.7 ja 38.3 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 73.9 ja 26.1. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 986:lla eli 64.5 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 434:llä eli 28.4 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 108 eli 7.1 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 390:llä eli 45.4 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 413:lla eli 48.0 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 57:llä eli 6.6 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 738 eli 75.2 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 54 ja muualla Uudenmaan läänissä 94, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 425 eli 18.4 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 564:llä eli 65.5 %:lla Helsingissä, 26:lla kaupunkia

ympäroivissä kunnissa sekä 34:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 132:lla oli kotipaikka-oikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 244 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, avioliittotilasta isän ja aviottomien äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 945 eli 39.6 %, muiden työntekijäin 448 eli 18.8 %, palvelijoiden 217 eli 9.1 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 185 eli 7.7 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 306 eli 12.8 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 71 eli 3.0 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtuva seikka. Ainoastaan 644:ssä eli 27.0 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 265 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 379 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 558:ssä eli 65.2 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 390 eli 16.8 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatustaito, 359:ltä eli 15.0 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 194 lasta eli 8.1 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 404 lapsen, 16.9 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 131 tapauksessa, 5.5 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 2 099:llä eli 87.9 %:lla suomi, 260:llä eli 10.9 %:lla ruotsi ja 29:llä eli 1.2 %:lla jokin muu kieli.

Muussa suhteessa viitataan kertomuksen liitteenä olevaan tilasto-osaan.

Lastensuojelutyön rahoitus

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1948 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 122 177 445 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	14 224 510
Lastenkodit	31 713 746
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	11 506 948
Toivolankoulukoti	8 938 114
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	14 842 283
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	17 231 083
Kunnallinen lisäavustus ammattiopetukseen	969 578
Suojelukasvatuksen alaisten lasten sijoitus valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	2 108 815
Palkkiot suojelukasvatuksen alaisten yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	60 428
Keuhkotautisten lasten hoito	3 466 525
Tylsämielisten, aistivallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	1 933 903
Lasten hammashoito, kesävirikistötoiminta sekä matkakulut	1 603 186
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomien lasten avustaminen	167 126
Koulukotien maatilat	9 080 572
Poikien eristyslaitoksen käyttökustannukset	1 187 834
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot sekä alaikäisten irtolaisten lähettämisen kotikuntiinsa	248 194
Luentokurssit lastensuojelutyön tekijöille	14 600
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnettyt avustukset	2 880 000
Yhteensä ¹⁾	122 177 445

¹⁾ Yleisistä käyttövaroistaan kaupunginhallitus lisäksi myönsi 3 000 mk Tapaturmatorjuntayhdistyksen neuvottelupäivien järjestämiseksi Ryttylän koulukodissa.

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuolto-
laitosten rakennus- ja korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	568 197
Reijolan lastenkoti.....	282 952
Kullatorpan lastenkoti	281 223
Malmin lastenkoti	514 050
Nukarin lastenkoti	5 104 433
Ryttylän koulukoti	311 250
Toivoniemen koulukoti	624 771
Toivolan koulukoti	1 443 972
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	307 323
	<hr/>
Yhteensä	9 438 171

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1948 40 911 917 mk:aan, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus		
Valtiolta	3 902 277	
Vierailta kunnilta	3 735 214	
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	9 365 226	17 002 717
Koulukotien valtionapu		8 086 846
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot.....		639 215
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		874 491
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän tilan	3 702 382	
Toivoniemen tilan	1 791 327	
Toivolan tilan	2 845 820	8 339 529
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset		5 930 423
Vierailta kunnilta ym. perittävät matkakustannusten korvaukset		30 487
Eristyslaitoksen hoidokkien maksut		8 209
	<hr/>	
Yhteensä		40 911 917

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 131 615 616 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi 90 703 699 mk eli 33 935 867 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toivoniemen ja Ryttylän tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 33 537 mk ja Ryttylässä 184 332 mk eli yhteensä 217 869 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletusten jälkeen osoitti maatilojen tilinpäätös tappiota Toivoniemessä 52 715 mk ja Ryttylässä 389 851 mk eli yhteensä 442 566 mk.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista poisluettuna nousivat v. 1948 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	15 096 495	365	133 513
Reijolan lastenkoti	3 896 538	315	115 290
Kullatorpan lastenkoti	3 438 094	275	100 788
Malmin lastenkoti	3 023 954	226	82 749

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Nukarin lastenkoti ¹⁾	2 753 523	2 967	1 085 981
Vastaanottokoti	8 759 937	280	102 312
Ammattioppilaskoti	1 699 027	143	52 339
Poikien eristyslaitos	1 161 014	674	246 766
Toivolankoulukoti	8 246 029	306	112 162
Tavolan koulukoti	1 520 028	225	82 517
Ryhtylän koulukoti.....	10 585 752	624	228 550
Toivoniemen koulukoti	1 827 127	299	109 412
Yhteensä	62 007 518	340	124 561

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit					Koulukodit				Vastaanotto- koti	Poikien eristyslaitos	Ammatti- oppilaskoti	Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kalla- torppa	Malmi	Nukari	Ryhtylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola				
Markkaa													
Palkkaukset	235	230	186	148	670	313	170	136	183	172	462	67	201
Vuokra, lämpö ja valo ..	39	28	16	33	360	196	32	15	25	34	12	12	47
Ruokinta	44	35	45	26	136	67	40	43	66	53	158	52	51
Vaatus ja kalusto	28	14	21	14	1 606	29	36	23	21	11	15	6	28
Muut menot	19	8	7	5	195	19	21	8	11	10	27	6	13
Yhteensä	365	315	275	226	2 967	624	299	225	306	280	674	143	340

Nukarin lastenkotiin lapset tulivat vasta marraskuun 8 p:nä, joten se toimi kertomusvuonna ainoastaan 53 päivänä yhteensä 855 hoitopäivää. Koska laitoksen perustamisvaiheessa henkilökuntaa oli palkattava jo elokuun 1 p:stä alkaen ja oli runsaasti kalustonhankinta- ym. menoja, muodostuivat hoitopäiväkustannukset poikkeuksellisen suuriksi. Eristyslaitos joutui kertomusvuoden loppupuolella väliaikaisesti keskeyttämään toimintansa silloisessa muodossaan osan henkilökuntaa kuitenkin jäädessä ylimenokaudeksi palvelukseen. Senvuoksi sanotun laitoksen hoitopäiväkustannukset ovat, Nukaria lukuunottamatta, muihin laitoksiin verrattuna korkeimmat. Hintatason jatkuva nousesta ja erinäisistä muistakin syistä johtuen kohosivat lastenhoitokustannukset edelliseen vuoteen verraten kaikissa laitoksissa yhteensä keskimäärin 139 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 2 880 000 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* koululäikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 385 000 mk; *Koteja kodittomille lapsille* niminen yhdistys ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 50 000 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osasto* Sofie Mannerheimin kodin ylläpitämiseksi yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten 120 000 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* ylläpitämiensä lastenkotien tukemiseksi 470 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* Kilossa ylläpitämänsä poika- ja tyttökodin avustamiseksi 115 000 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksen jakamisessa ym. 1 490 000 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa ylläpitoa varten 45 000 mk; *Helsingin Ensi Koti* niminen yhdistys äiti- ja lapsikodin ylläpitämiseksi 160 000 mk; ja *Kalliolan työkeskus* nuorison kerhotoiminnan tukemiseksi 45 000 mk.

¹⁾ Ks. s. 8.

Näiden avustusten lisäksi kaupunginhallitus jakoi lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 119 500 mk. Näistä varoista saivat: *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ammattioppilaskodin ylläpitämiseksi 35 000 mk; *Sairaanhoidajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa ylläpitämiseksi 25 000 mk; *Lastenkoti Bethel* 7 000 mk; *Nikkilän sairaalan henkilökunnan yhdistys* lasten leikkikoulua varten 12 500 mk; ja *Kallioniemen kesäkodin kannatusyhdistys* varattomien äitien ja lasten kesävirkestystä varten 40 000 mk.

Edelleen kaupunginvaltuusto myönsi kertomusvuoden kuluessa *Helsingin lastenruokintatoimikunnalle* 2 206 566 mk lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitolle* 200 000 mk avustuksena ongelmalasten tarkkailukotia varten; *Hyvösen lastenkodille* 2 368 835 mk v:n 1948 tappion peittämiseksi sekä *Diakonissalaitokselle* 2 000 000 mk avustuksena Pitäjänmäen tuberkuloottisten lasten kotia varten eli yhteensä 6 775 401 mk.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä ja hän on antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat joulukuun 31 p:nä 1948 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 664	12 903
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	9 828	3 556
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	60 060	18 847
M. Kotschakin lastenvaateusrahasto	71 960	4 140
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	31 134	2 052
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080	7 067
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 697	12 108
	Yhteensä 245 423	60 673